Parlamentul European
2019-2024

Comisia pentru ocuparea forței de muncă și afaceri sociale

2021/2179(INI)

8.2.2022

PROIECT DE RAPORT

referitor la Planul de acțiune al UE pentru economia socială
(2021/2179(INI))

Comisia pentru ocuparea forței de muncă și afaceri sociale

Raportor: Jordi Cañas

CUPRINS

Pagina

PROPUNERE DE REZOLUȚIE A PARLAMENTULUI EUROPEAN.....3

EXPUNERE DE MOTIVE.....9

PROPUNERE DE REZOLUȚIE A PARLAMENTULUI EUROPEAN

referitoare la Planul de acțiune al UE pentru economia socială
(2021/2179(INI))

Parlamentul European,

– având în vedere Pilonul european al drepturilor sociale,

– având în vedere Comunicarea Comisiei din 9 decembrie 2021, intitulată „Construirea unei economii în serviciul cetățenilor: un plan de acțiune pentru economia socială” (COM(2021)0778),

– având în vedere comunicarea Comisiei din 3 martie 2021 intitulată „O Uniune a egalității: Strategia privind drepturile persoanelor cu handicap (2021-2030)” (COM(2021)0101),

– având în vedere comunicarea Comisiei din 2 iunie 2021 intitulată „Coordonarea politicilor economice în 2021: depășirea crizei provocate de pandemia de COVID-19, sprijinirea redresării și modernizarea economiei noastre”, (COM (2021) 0500),

– având în vedere comunicarea Comisiei din 22 noiembrie 2016 intitulată „Viitorii lideri ai Europei: inițiativa privind întreprinderile nou-înființate și extinderea acestora” (COM(2016)0733);

– având în vedere Comunicarea Comisiei din 25 octombrie 2011 intitulată „Inițiativă pentru antreprenoriatul social – Construirea unui ecosistem pentru promovarea întreprinderilor sociale în cadrul economiei și al inovării sociale” (COM(2011)0682),

– având în vedere Comunicarea Comisiei din 23 februarie 2004 privind promovarea societăților cooperatiste în Europa (COM(2004)0018),

– având în vedere Directiva 2014/24/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind achizițiile publice[1],

– având în vedere Angajamentul social de la Porto, semnat de Președinția portugheză a Consiliului, de Președintele Parlamentului European și de reprezentanții partenerilor sociali și ai organizațiilor societății civile,

– având în vedere Declarația de la Porto din 8 mai 2021, aprobată de Consiliul European,

– având în vedere concluziile Consiliului din 7 decembrie 2015 privind „Promovarea economiei sociale ca factor esențial al dezvoltării economice și sociale în Europa”,

– având în vedere poziția sa în primă lectură din 4 aprilie 2019 referitoare la propunerea de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind Fondul social

[1] JO L 094, 28.3.2014, p. 65.

european Plus (FSE+)[2],

– având în vedere rezoluția sa din 7 iulie 2021 referitoare la îmbătrânirea populației vechiului continent – posibilități și provocări legate de politica privind îmbătrânirea populației după 2020[3],

– având în vedere rezoluția sa din 23 octombrie 2018 referitoare la rolul participării financiare a angajaților în crearea de locuri de muncă și reintegrarea șomerilor[4]

– având în vedere Rezoluția sa din 5 iulie 2018 conținând recomandări adresate Comisiei privind un statut pentru întreprinderile sociale și solidare[5],

– având în vedere Rezoluția sa din 10 septembrie 2015 privind antreprenoriatul social și inovarea socială în combaterea șomajului[6],

– având în vedere Rezoluția sa din 2 iulie 2013 referitoare la contribuția cooperativelor la depășirea crizei[7],

– având în vedere rezoluția sa din 2 iulie 2013 referitoare la propunerea de regulament al Consiliului privind statutul unei fundații europene (FE)[8],

– având în vedere Rezoluția sa din 14 martie 2013 conținând recomandări adresate Comisiei privind statutul societăților mutuale europene[9],

– având în vedere Rezoluția sa din 20 noiembrie 2012 referitoare la inițiativa pentru antreprenoriatul social - Construirea unui ecosistem pentru promovarea întreprinderilor sociale în cadrul economiei și al inovării sociale[10],

– având în vedere Rezoluția sa din 19 februarie 2009 referitoare la economia socială[11],

– având în vedere avizul Comitetului Economic și Social European din 19 ianuarie 2022 privind instrumentele financiare inovatoare în contextul dezvoltării întreprinderilor cu impact social,

– având în vedere avizul Comitetului Regiunilor din 1 iulie 2021 privind „Un plan de acțiune pentru economia socială” (CDR 5860/2020),

– având în vedere sinteza politică din 2022 redactată de Comisia Europeană și Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) privind valorificarea la maximum a contribuției economiei sociale la economia circulară,

– având în vedere Orientările pentru autoritățile locale privind politicile pentru economia

---

[2] JO C 116, 31.3.2021, p. 162.
[3] Texte adoptate, P9_TA(2021)0347.
[4] JO C 345, 16.10.2020, p. 2.
[5] JO C 118, 8.4.2020, p. 145.
[6] JO C 316, 22.9.2017, p. 224.
[7] JO C 75, 26.2.2016, p. 34.
[8] JO C 75, 26.2.2016, p. 11.
[9] JO C 36, 29.1.2016, p. 111.
[10] JO C 419, 16.12.2015, p. 42.
[11] JO C 76E , 25.3.2010, p. 16.

socială și solidară publicate de Institutul de Cercetare pentru Dezvoltare Socială al Organizației Națiunilor Unite în 2021,

– având în vedere articolul 54 din Regulamentul său de procedură,

– având în vedere avizul Comisiei pentru dezvoltare regională,

– având în vedere raportul Comisiei pentru ocuparea forței de muncă și afaceri sociale (A9-0000/2022),

A. întrucât economia socială cuprinde diverse tipuri de entități private, independente de autoritățile publice, ca, de exemplu, cooperative, societăți de ajutor reciproc, asociații (inclusiv asociații caritabile), fundații, întreprinderi sociale și alte forme juridice, toate caracterizate de diferite principii și moduri de funcționare și organizare, de pildă punerea oamenilor și a scopului social înaintea profitului, reinvestirea majorității profiturilor/excedentelor și guvernanța democratică sau participativă;

B. întrucât economia socială a jucat un rol important în atenuarea și combaterea efectelor pe termen scurt și lung al COVID-19 asupra pieței sociale, societății și economiei UE și a catalizat și întărit reziliența socială și economică datorită orientării pe termen lung a modelului de afaceri al Pilonului european și datorită naturii drepturilor sociale și obiectivelor și activităților economiei sociale[12];

C. întrucât organizațiile economiei sociale au o istorie îndelungată în majoritatea statelor membre, cele mai multe din care au adoptat legi speciale în acest domeniu și s-au impus ca actori esențiali pe piață;

1. apreciază Planul de acțiune al Comisiei pentru economia socială (SEAP), principiile directoare care definesc economia socială cuprinse în el, impulsul politic pe care îl dă dezvoltării sale și multitudinea de măsuri pe care le anunță;

2. consideră totuși că trebuie stabilite măsuri concrete și măsuri de monitorizare pentru a atinge fiecare obiectiv și definite mai în amănunt interconexiunile dintre măsuri; consideră că trebuie întocmit un calendar pentru toate acțiunile incluse în SEAP, pentru a le da autorităților de resort îndrumări în punerea în aplicare;

3. îndeamnă Comisia și statele membre, dar și autoritățile regionale și locale, să pună dimensiunea întreprinderilor sociale în primplanul politicilor, programelor și practicilor aplicabile;

4. reamintește apelul[13] pe care l-a făcut de a promova principiul „a gândi mai întâi la scară mică” la rangul de principiu director la elaborarea viitoarei legislații și adoptarea politicilor, astfel încât ecosistemul Uniunii să devină mai competitiv și să sprijine mai mult microorganizațiile și organizațiile mici și mijlocii, atât în interiorul, cât și în afara economiei sociale;

[12] OCDE (2020), Social economy and the COVID-19 crisis: current and future roles.(Economia socială și criza provocată de COVID-19: roluri actuale și viitoare).
[13] Printre altele, în Rezoluția sa din 16 decembrie 2020 referitoare la o nouă strategie pentru IMM-urile europene și în Rezoluția sa din 24 iunie 2021 referitoare la adecvarea, subsidiaritatea și proporționalitatea reglementărilor la nivelul Uniunii Europene.

Crearea unui mediu propice pentru economia socială

5. reamintește statelor membre că Directiva privind achizițiile publice (Directiva 2014/24/UE) le permite autorităților contractante să urmărească obiective de mediu și sociale cu ajutorul achizițiilor publice și, în special, permite proceduri de licitație rezervate organizațiilor care au ca scop principal să integreze persoanele cu dizabilități sau alte grupuri defavorizate pe piața de muncă; invită autoritățile publice să considere achizițiile publice responsabile din punct de vedere social și ecologic o investiție în structura socioeconomică, cu un mare potențial de a combina obiective sociale și de competitivitate;

6. încurajează statele membre să adopte sistematic strategii menite să dezvolte achiziții publice responsabile social, corelând astfel în toate politicile furnizarea de servicii și produse cu contribuția la îndeplinirea unor obiective sociale; consideră că transpunerea Directivei privind achizițiile publice trebuie să fie însoțită de inițiative prin care să se îmbogățească cunoștințele despre relația dintre cheltuielile publice și contribuția lor la realizarea ODD și să se recruteze personal pentru autoritățile care se ocupă cu achizițiile publice și organizațiile economiei sociale; încurajează responsabilii cu achizițiile publice să sondeze puțin piața înainte de a elabora documentele de licitație, pentru a înțelege mai bine nevoile existente și cum ar putea organizațiile din economia socială să le satisfacă;

7. salută inițiativele existente din statele membre de a le oferi lucrătorilor interesați de procesul de preluare și cooperativelor foste întreprinderi preluate de lucrători consiliere juridică, sprijin financiar, sprijin pentru pregătirea planurilor de afaceri, date necesare pentru investitori externi și structuri de sprijin pentru afaceri; încurajează statele membre să includă acest subiect printre recomandările Consiliului pe 2023 pentru a sprijini și mai mult aceste inițiative la nivel regional și național;

8. consideră binevenit raportul anunțat privind ideea de a extinde taxonomia UE pentru finanțarea durabilă la obiectivele sociale; consideră că taxonomia UE trebuie să acopere factori sociali, fără a crea o sarcină excesiv de disproporționată pentru întreprinderi, deoarece poate fi un motor al investițiilor în domeniul economiei sociale;

9. invită Comisia și statele membre să încheie parteneriate de întărire a capacităților și acorduri formale cu rețelele economiei sociale pentru a le oferi organizațiilor din economia socială servicii de consiliere, cum ar fi mentorat și îndrumare personalizate, finanțarea întăririi capacităților, instruire și educație, servicii de incubare și crearea de rețele pentru dezvoltarea capacităților;

10. subliniază rolul-cheie pe care noile tehnologii îl pot juca în dezvoltarea și extinderea proiectelor economiei sociale și cât este de important să se dea acces prioritar antreprenorilor sociali la programe de formare în competențe digitale și tehnologii avansate, atât la nivelul UE, cât și la nivel național, și roagă Comisia și statele membre să analizeze cum ar putea întreprinderile tradiționale și organizațiile economiei sociale să coopereze în acest sens;

11. consideră regretabil că organizațiile din economia socială nu sunt cuprinse la fel de mult ca întreprinderile mai tradiționale în programele de învățământ general, nici în

învățământul superior la facultățile de economie și administrare a afacerilor[14]; în acest context, invită organismele reprezentative ale sectorului și autoritățile publice de resort, în parteneriat cu părțile interesate relevante, să revizuiască și să evalueze programele școlare și să facă propuneri pentru politicile instituțiilor academice;

Valorificarea întregului potențial al instrumentelor UE pentru a face economia socială să prospere

12. remarcă posibilitățile oferite de InvestEU pentru a sprijini economia socială; îndeamnă Comisia și partenerii implicați în implementare să conceapă produse financiare adaptate la nevoile întreprinderilor din economia socială în cadrul componentei investiții sociale și competențe și să aloce resurse suficiente acestor produse; constată că ar trebui elaborate criterii de eligibilitate solide adresate intermediarilor financiari care sprijină cu precădere economia socială și consideră că ar trebui puse la dispoziție servicii de consiliere pe Platforma de consiliere InvestEU pentru ca acești intermediari financiari să poată valorifica la maximum programul InvestEU; invită Comisia să vegheze ca și alte produse financiare din InvestEU, ca cele destinate IMM-urilor, să fie puse la dispoziția organizațiilor economiei sociale, din care majoritatea sunt microîntreprinderi și organizații mici și mijlocii;

13. invită Comisia, cu ocazia următoarei revizuiri a Regulamentului general de exceptare pe categorii de ajutoare (RGECA), să țină seama cum se cuvine de nevoile specifice ale organizațiilor economiei sociale legate de accesul la finanțare și dezvoltarea pieței, să confere un rol mai însemnat ajutoarelor de stat în promovarea recrutării lucrătorilor defavorizați, mai ales în contextul redresării post-COVID-19, și să exploreze diferite opțiuni bazate pe date concrete, după consultarea părților interesate relevante, pentru a sprijini dezvoltarea organizațiilor economiei sociale;

14. consideră o bună idee să se mobilizeze fonduri special destinate din partea UE pentru proiecte menite să dezvolte întreprinderile și să înlesnească transferul de proprietate către angajați ajutând, astfel, la continuarea activității, inclusiv prin preluarea de către o cooperativă de lucrători[15];

Către o implementare cu succes a SEAP

15. salută călduros propunerea de recomandare a Consiliului privind condițiile-cadru pentru economia socială, care urmează să fie aprobată în 2023; consideră că ea ar trebui să servească drept punct de reper pentru a dezvolta cadrul juridic și politicile economiei sociale, mai cu seamă în statele membre în care ecosistemul economiei sociale este mai puțin dezvoltat, și să evidențieze clar instrumentele de sprijin puse la dispoziție de UE, dând sfaturi în legătură cu anumite politici, ca achizițiile publice, politicile sociale și de

[14] Eurofound (2019), Labour market change. Cooperatives and social enterprises: work and employment in selected countries. (Schimbări pe piața muncii. Cooperative și întreprinderi sociale: condiții de muncă și de angajare în anumite țări).
[15] De exemplu, programul Interreg intitulat „Innovative Business Transfer Models for Small and Medium-Sized Enterprises in the Baltic Sea Region” (Modele inovatoare de transfer de întreprinderi pentru întreprinderile mici și mijlocii din regiunea Mării Baltice), mobilizarea finanțării din Fondul social european (FSE) și Programul pentru ocuparea forței de muncă și inovare socială (EaSI), proiectele-pilot ale Parlamentului European, „Transferul către Coop-uri” și „Salvarea de locuri de muncă”.

ocupare a forței de muncă, fiscalitatea, educația, competențele și instruirea, precum și importanța legăturii dintre economia circulară și agendele economiei sociale;

16. consideră regretabil că solicitările anterioare adresate de Parlament Comisiei de a prezenta propuneri care să le permită societăților mutuale, asociațiilor și fundațiilor să acționeze la nivel european și transfrontalier nu au avut ca efect nicio modificare legislativă, subminând astfel modelul social european și împiedicând finalizarea pieței unice; sugerează, având în vedere ocazia oferită de SEAP, precum și activitățile Comitetului de monitorizare a Declarației de la Luxemburg, semnată de majoritatea statelor membre, să se încerce să se apeleze la cooperarea consolidată pentru a depăși blocajele amintite, care durează de mai multe decenii;

17. constată că pentru a exploata întregul potențial al sectorului economiei sociale de a aborda provocările socioeconomice, autoritățile publice trebuie să identifice clar prioritățile sociale; subliniază că proiectele din domeniul economiei sociale presupun, în general, un parteneriat strâns cu entitățile publice și, ca atare, invită Comisia și statele membre să elaboreze, în cadrul de guvernanță macroeconomică prevăzut la nivelul UE, o strategie de investiții sociale în care prioritățile sociale să fie clar identificate și care să poată oferi un cadru de cooperare între autoritățile publice și organizațiile economiei sociale;

18. consideră o veste bună anunțul că se va lansa un nou studiu pentru a colecta informații calitative și cantitative despre economia socială în toate statele membre; reține că trebuie generate date detaliate, standardizate, comparabile și fiabile privind amploarea și impactul economiei sociale, pentru a facilita luarea de decizii politice bazate pe date exacte, a adapta dezvoltarea economiei sociale la exigențele viitorului și a contribui la obiectivele economice și sociale ale UE;

19. face un apel către statele membre să desemneze coordonatori ai economiei sociale și să înființeze puncte de contact locale pentru economia socială pentru a înlesni accesul la finanțare, inclusiv din fonduri UE;

20. invită Comisia să înființeze un grup operativ pentru implementarea SEAP și să publice componența și calendarul de acțiune ale acestuia;

°

° °

21. încredințează Președintei sarcina de a transmite prezenta rezoluție Consiliului și Comisiei.

EXPUNERE DE MOTIVE

În Europa, economia socială a fost văzută de-a lungul timpului ca un instrument menit să remedieze situațiile pe care piața și statul nu reușesc să le îndrepte. Însă în ultimele două decenii, economia socială și ceea ce implică ea au căpătat o accepțiune mai largă[1]. Economia socială a demonstrat că pune umărul la coeziunea socială și la promovarea unui sentiment de apartenență la comunitate și a capitalului social[2] și că ajută la rezolvarea principalelor probleme ale societății, precum problemele de mediu, suveranitatea alimentară și furnizarea de servicii de îngrijire și asistență medicală accesibile și de calitate[3]. Iar în timpul pandemiei de COVID-19, economia socială și-a demonstrat atuurile și capacitatea de a contribui la dezvoltarea economică și la crearea de locuri de muncă, în special pentru persoanele vulnerabile. În plus, a mai arătat că reduce disparitățile sociale și economice și revitalizează comunitățile locale, unde aceste organizații sunt adânc înrădăcinate.

La nivel internațional, s-au depus eforturi pentru a înțelege mai bine și a populariza toată gama de beneficii pe care economia socială le poate aduce economiei și societății. De exemplu, în urmă cu zece ani Organizația Națiunilor Unite și-a creat un Grup operativ inter-agenții pentru economia socială și solidară pentru a „regândi dezvoltarea în urma numeroaselor crize și în contextul agendei de dezvoltare post-2015 care nu acordase suficientă atenție” economiei sociale.[4]

Economia socială este astfel tot mai recunoscută ca o modalitate diferită de organizare a economiei sau, după cum a spus Secretarul General al Organizației Națiunilor Unite, „ca un model alternativ de creștere menit să găsească un nou echilibru între eficiența economică și reziliența socială și de mediu (...). Economia socială și solidară promovează dinamismul economic, protecția socială și a mediului și capacitarea sociopolitică.”[5]

Pe lângă eforturile Organizației Națiunilor Unite[6], Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) a recunoscut, la rândul său, contribuția economiei sociale și a inovării sociale la crearea unor economii și societăți mai deschise, mai creative și mai durabile, iar în 2020 a lansat acțiunea globală „Promovarea ecosistemelor economiei sociale și solidare”. Acest proiect va sprijini dezvoltarea și internaționalizarea economiei sociale în toate țările UE, precum și în Brazilia, Canada, India, Coreea, Mexic și Statele Unite ale Americii.

În acest context foarte favorabil, la 9 decembrie 2021 Comisia Europeană a adoptat mult

---

[1] Gorgi Krlev, Giulio Pasi, Dominika Wruk și Marika Bernhard (2021), „Reconceptualizing the Social Economy” (Reconceptualizarea economiei sociale), Stanford Social Innovation Review.
[2] *Ibidem*.
[3] Bénédicte Fonteneau și Ignace Pollet (editori) (2019), „The contribution of the social and solidarity economy and social finance to the future of work” (Contribuția economiei sociale și solidare și a finanțării sociale la viitorul muncii), Biroul Internațional al Muncii, Geneva.
[4] https://unsse.org/about/
[5] Raportul Secretarului General (2021), „Socially just transition towards sustainable development: the role of digital technologies on social development and welfare of all” (Tranziția echitabilă din punct de vedere social către dezvoltarea durabilă: rolul tehnologiilor digitale în dezvoltarea socială și prosperitatea tuturor), Comisia pentru dezvoltare socială, 8-17 februarie 2021, Organizația Națiunilor Unite.
[6] În sistemul ONU în general, merită menționat că Organizația Internațională a Muncii a ales să dezbată tema muncii decente și a economiei sociale și solidare la cea de a 110-a sesiune a Conferinței Internaționale a Muncii, programată în 2022.

așteptatul Plan de acțiune pentru economia socială. Prezentul plan de acțiune se bazează pe experiența de zeci de ani de muncă depusă de instituțiile UE, statele membre, părțile interesate relevante și experții din domeniu. Planul recunoaște, încă o dată, potențialul de transformare al economiei sociale și faptul că abordează economia dintr-o perspectivă axată pe oameni și sensibilă la problemele planetei.

Autorul acestui raport din proprie inițiativă a organizat o gamă largă de consultări cu reprezentanți de la Grupul operativ al ONU, Organizația Internațională a Muncii, Comitetul Economic și Social European, Comitetul Regiunilor, reprezentanți ai statelor membre și ai regiunilor și reprezentanți ai mediului academic, pentru a-și pregăti munca. Planul de acțiune pentru economia socială s-a bucurat, în general, de un feedback pozitiv. Raportorul felicită Comisia pentru munca depusă. Cu toate acestea, după cum s-a menționat în corespondența cu actorii menționați mai sus, textul mai poate fi completat și e loc de mai bine în efortul de a înlesni înțelegerea și recunoașterea economiei sociale, a-i stimula dezvoltarea și a purcede la o implementare reușită a planului de acțiune al UE.

Pornind de la aceste consultări, de la consensul și textele (inclusiv cele scrise de Parlament) instituționale existente și după studierea celor mai bune practici în domeniul economiei sociale din diferite regiuni și țări ale UE, prezentul raport are trei obiective. În primul rând, încearcă să își aducă aportul la crearea unui mediu propice pentru economia socială. În al doilea rând, analizează modul în care se poate valorifica mai bine întregul potențial al economiei sociale și, în al treilea rând, pune întrebarea-cheie: cum poate fi implementat cu succes planul de acțiune? Tratând aceste aspecte, raportorul speră ca munca Parlamentului European la prezentul raport să ajute economia socială să prospere în deceniul următor.